

PRZYJACIEL LUDU

ORGAN POLSKIEGO STRONNICTWA LUDOWEGO.

WYDAWCA: CHŁOPSKA SPÓLKA WYDAWNICZA.

NACZELNY REDAKTOR: JAN STAPIŃSKI

„Przyjaciel Ludu” kosztuje
za pierwszy kwartał 1922 r. **300 Mk**Numer pojedynczy **20 Mk**

W Ameryce roznieć 2 Dol. Pojedynczy numer 10 Mk

Biuro Redakcyi i Administracyi:
Kraków, ul. Reformacka Nr. 7. Telefon 2014.Adres na listy, przekazy, reklamacje itp.
„Przyjaciel Ludu” — Kraków.Wychodzi raz w tygodniu na międz. ołp.
Członkowie „Przyjaciela Ludu” mogą rozspokąd
każdego czasu.Preanuaratę: kolportaż płaci się z góry.
Anonasy po 100 marek od wiersza polist.Filia hurtownej sprzedaży pojedynczych numerów „Przyjaciela Ludu” i broszur na Amerykę: **White Eagle Co.**
„Przyjaciel Ludu” 6 105 First Ave., Cleveland Ohio

Nr. 19.

Niedziela, dnia 7 maja 1922.

ROK XIX V.

Do Warszawy! Hej do Warszawy!

W Sejmie już rozpoczęła się dyskusya nad ustawą gminną. Rozpoczęła się gorąca rozprawa o samorząd gmin, zaczęła się walka zażarta w obronie wolnej jednowioskowej gminy z przeważającymi siłami, gdzie jądrem przeciwników są endecy i klerykalne partye Sejmu.

Klub posłów Lewicy P.S.L. rozpoczął w obronie praw gminy naszej formalną obstrukcyę, czyli zastosował ostateczny środek. Dla poparcia obrony samorządu wsi lud w setkach tysięcy podpisów na petycyach o wolną gminę wiejską stwierdził swą stanowczą wolę we formie protestu przeciw ograniczaniu samorządu gmin wiejskich. Poseł prezes Stapiński, dr. Putek, Krempa i wszyscy prawie posłowie Lewicy P.S.L. wygłosili w Sejmie odpowiednie mowy.

7 i 8-go maja b. r. ma się odbyć w tej sprawie w Warszawie, wielki Zjazd Ludowy organizowany przez Lewicę P.S.L., a nadto dla założenia uroczystego protestu przeciw ograniczaniu praw obywatelskich przez paszporty wewnętrzne, ustawy wyjątkowe, administracyjne surowe kary w związku z działalnością polityczno-społeczną, przeciw niewykonaniu rolnej reformy oraz przeciw innym ciężarom i krzywdom ludowym.

Posel i były premier W. Witos na ten czas, na 7 maja zwolewie wielkim

głosem Zjazd Ludowy... do Rzeszowa w sprawie reformy rolnej itd.

Czy w Rzeszowie jest Główny Urząd Ziemiński, który naczelnym jest reformy rolnej kierownikiem?! Czy w Rzeszowie jest Sejm? Czy w Rzeszowie jest rząd?! Czyż w Rzeszowie siedzibę ma główną ta „czarna reakcyja”, której lud ma zamaniestowac swą siłę i wolę?!

Jasnym cel Zjazdu Witosowego w Rzeszowie, jasnym ten postep pełen wrzasku.

Chodzi o to widac Witosowi, by chłopi nie pojechali na Zjazd do Warszawy, a do Rzeszowa i tam sobie trochę pokrzyczeli, a tymczasem, przez toby w Warszawie protest chłopski przeciw wielkim gminom zbiorowym i przeciw ograniczaniu samorządu gminnego przez starostów i Wydziały powiatowe wypadł marne, żeby przeto przegrała sprawa małej i wolnej gminy wioskowej, a wygrali wsteczniczy, czyli „czarna reakcyja”. Tak cię piastowcy pomóc czarnemu wstecznictwu do skrepowania chłopa w ostatniej jego i najważniejszej instytucji, w gminie, bo sami zresztą w Sejmie forsowali gminy zbiorowe wielce skrepowane.

W Warszawie jest Sejm, w Warszawie jest rząd, w Warszawie Główny Urząd Ziemiński i Główna Komisya Ziemińska. tam są władze, od których zależy

DBASZ O WŁASNY DOROBEK, SKŁADAJ PIENIĄDZE W POCZTOWEJ KASIE OSZCZĘDNOŚCI

otrzymasz 3 proc. i pieniądze Twoje będą bezpieczne.

Każdej chwili i w każdym urzędzie pocztowym podnosić można po 5.000 mk. dziennie — wyższe sumy — po wskazaniu urzędu pocztowego, w którym wypłata ma nastąpić.

314 4—4

Wszystkie Urzędy Poczt. w Państwie wydają Książeczki Oszczędnościowe.

wykonanie ustaw, tam są władze, które prawa stanowią.

Ten Sejm radzi teraz nad ustrojem, czyli nad prawem gminy wiejskiej. Do Warszawy tedy spieszyć należy na Zjazd Ludowy na 7 i 8-go maja, by tam protest ludowy wypadł imponująco, żeby chłopci tak sami pomogli do obrony swego najważniejszego prawa, swej najważniejszej placówki: samorządu gminy.

Kozbijackie dążenie Wincentego Witosy jest tak jaskrawe i tak bijące w oczy, jak słońce.

Jeśli Witos Wincenty chce walczyć wszystkimi siłami z „czarną reakcją” — to czemu on razem z Lewicą P. S. L. nie wola ludu wiejskiego na Zjazd do Warszawy na ten sam choćby dzień i czemu stanąwszy na jego czele nie pójdzie do Marszałka, prezydenta rządu, prezesa Gł. Urzędu Ziemskiego, a choćby Naczelnika Państwa z żadaniami uciemżonego przez czarną reakcję ludu? Czemu? Jeśli mu niemiłe towarzystwo Stapińskiego, Putka, Sanoicy czy ich politycznych współtowarzyszy, czemu sam, odrębnie, nie czytał tego, coby bez wątpienia olbrzymi skutek przyniosło w Warszawie, to znaczy tam, gdzie prawa piszą i gdzie głowa wszystkich urzędów wykonujących prawa, a tylko on Witos ludzi do Rzeszowa ciągnie całą mocą swego krzyku.

Do Rzeszowa jedziesz p. Witosie na ten dzień tak ważny?... szkoda, że nie do Swilczy, siedziby posła pastowego Skrzypka kresowego, lub do Babicy, siedziby sławnego posła Smigła, na spacer i hukanie nad Wisłoką. Przecie niby wiosna — czas „majówek”. Przykro to

i bolesne. Taksamo jednak było w r. 1918 z Lublinem i gdzieindziej.

My Was Bracia Chłopi wzywamy uroczystie na 7 i 8-go maja do Warszawy. Przybądźcie, jak najliczniej, by wszyscy, oczywiście i reakcja czarna, której głowy są w Warszawie a nie w Rzeszowie, zobaczyli naszą siłę i wolę i byście zdobyli swem śmiałem słowem politycznym uszanowanie żenicy ludowego ustroja: samorządu gminy wiejskiej, oraz uszanowanie swych praw obywatelskich, z których najważniejsze: wola i ziemia. Do Warszawy tedy! Hej do Warszawy!

Wydział Wykonawczy Lewicy P. S. L.

Jak jechać do Warszawy?!

Stronnictwo nasze nie cieszy się żadnymi sympatjami u rządu tak dalece, że kolej nawet wagonów nie chciała zapownić celem łatwiejszego przejazdu do Warszawy. Każdy sam tedy musi dbać o zdobycie miejsca w wagonach.

Należy jechać tak:

Z Krakowa najlepiej w sobotę o godz. 19.45 czyli trzy kwadransy na ósmą wieczorem. Przyjeżdża się do Warszawy o 6-tej rano na dworzec główny, gdzie u wylotu będzie nasz dużur z odznaką. Można też jechać pospiesznym w pół do jedenastej wieczorem i też zdąży się na rano, Osobowy do Warszawy kosztuje (III kl.) około 1.400 Mkp. zaś pospieszny około 2000 Mkp. Można też jechać o kwadrans na pierwszą w nocy, ale będzie się dopiero w niedzielę w południe w Warszawie.

Z Łowicza jest pociąg 4 min. 14 rano i 6 min. 15 rano — zdąży się na 8.17 i 10.30 rano do Warszawy.

Z Torunia odjeżdża o 22.20 czyli godzina dziesiąta wieczorem minut dwadzieścia, z Włocławka: 0.35 czyli pół do pierwszej w nocy, z Kutna: o 2.10 w nocy, do Warszawy przybywa się rano. — km. jest 242, kosztuje około 1000 Mkp. z Torunia.

Z **Sirzyżowa** trzeba jechać w sobotę w południe o godz. 12.30 min.; do Warszawy kosztuje III. kl. os. około 2.200 Mkp.

Z **Limanowej** o godzinie 8.57 min. rano w sobotę, kosztuje III. kl. os. około 2100 Mkp.

Z **Sanoka** rano w sobotę o godz. 8.33 min.; z **Krosna** — 10.05 min.; **Jasła** — 10.47 min.; **Zagórzan** 11.59, **Stróż** — 13.30, **Trnowa** — 15.20, w **Krakowie** jest się o 18 g., to jest o szóstej wieczorem, jest czas zjeść kolację i o trzy kwadranse na ósmą (przed 7-mą wsiadać już, bo ciżba może być) odchodzi pociąg do Warszawy.

Z **Rzeszowa** wyjeżdża pociąg o 13.37 czyli w sobotę pół do drugiej, w **Krakowie** jest się pół do siódmej i jest akuratnie czas przesiąść się do Warszawy. Pospieszny wprost do Warszawy o godz. 6.12 wiecz., kosztuje około 3.000 Mkp.

Z **Dębicy** odjeżdżać można o godz. 3.16 popołudniu (można i 4.54 do pop. w **Krakowie**, ewentualnie pospieszonym (19.07).

Z **Tarnowa**: 3.40 popołudniu (w **Krakowie** jest się o 6) albo o 4.18 (w **Krakowie** 6.25); pop. o 7.52 (19.52) — w **Warszawie** rano.

Z **Wadowic** przez **Kraków**: **Andrychów**: — o 12.12 w południe w sobotę, **Wadowice** — 12.45, **Kalwarya** 1.37 popoł. w **Krakowie** jest 3.40 pop., odjazd do Warszawy 7.40 wiecz. Z **Wadowic** przez **Bielsko** o 1.50 pop.

Z **Oświęcimia** przez **Kraków** 3.53 pop., **Spytkowice** — 4.51, **Skawina** — 5.51 min.; przez **Trzebnicę** z **Oświęcimia** 5.20 pop. w **Trzebnicy** o 6-tej, lub wyjazd o 8.45 wiecz. do pospiesznego na **Warszawę**.

Z **Żywca**: 3.28 pop., **Bielsko** — 4.19 pop.

Z **Kielc** na **Dęblin** o trzy kwadranse na pierwszą w nocy na niedzielę.

Z **Miechowa** na **Strzemieszyce** o pół do dwunastej w nocy na niedzielę.

Z **Rejowca** o 10 i pół wieczorem w sobotę.

Z **Lublina** o kwadrans na pierwszą w nocy na niedzielę.

Z **Rozwadowa** w sobotę o 3.57 pop. na **Lublin**.

Z **Przeworska** na **Rozwadów**: 3.55 popołudn. i pop. 11.13 w nocy.

Z **Tarnobrzega**: odjazd (14.05) 2 popołudniu na **Skarżysko** (przyjazd 6.28 wiecz. odjazd 8.01 wieczór), **Dęblin** (przyjazd 11.20 wiecz., odjazd 0.45 popołudnocy), w **Warszawie** rano dworzec wschodni.

Z **Poznańa** jechać w sobotę od południa, to samo z **Pomorza**.

Z **Wilna** pospieszny sobota wieczorem.

Z **Małopolski Wsch.** i **kresów wschodnich** najpóźniej w sobotę rannymi wczesnymi pociągami.

KOMITETOWI ZJAZDU

będą czekać na przyjazd delegatów i mężów zaufania na stacjach. Znak: białoczerwone przepaski na ramieniu. Oni udzielą potrzebnych wskazówek.

NOCLEGI

O noclegi postarano się w **Warszawie** i bliższe wskazówki będą dane na zjeździe.

Miejsce zborne.

Miejscem zbornem w **Warszawie** jest gmach **T-stwa Hygienicznego** — sala na I. piętrze — przy ulicy **Karowej**. O godzinie 7-mej będzie już w westybulu urzędował sekretaryat stronnictwa rozdając karty wstępu za okazaniem pełnomocnictw **Rad chłopskich stronnictwa**, lub zaproszeń **Wydziału Wykonawczego Lewicy P. S. L.**

Ulica Karowa jest w bok od ul. **Krakowskie Przedmieście**, koło hotelu **Bristol** w dół (w stronę **Wisły**).

Z **głównego dworca** idzie się ulicą **Aleje Jerolimskie** (3 Maja) w kierunku mostu **Poniatowskiego** aż się trafi na ulicę **Nowy Świat** (na lewo trzecia ulica w bok — pierwsza **Marszałkowska**, druga w bok **Bracka**, trzecia w bok: **Nowy Świat**), potem **Nowym Światem** zajdzie się pomalutka na ul. **Krakowskie Przedmieście** (to jest tylko nazwa ulicy a nie żadne przedmieście, bowiem ulica **Nowy Świat** potem nazywa się **Krakowskie Przedmieście**, dalszy ciąg ul. **Nowy Świat**). Potem będzie hotel **Bristol**, w dół ul. **Karowa**.

Z **Pragi** trzeba iść do miasta przez most **Kierbedzia** i wychodzi się na plac **Zygmunta** (koło **Zamku król.**), gdzie stoi kolumna **Zygmunta** (króla), a potem iść w stronę hotelu **Bristol** ulicą **Krakowskie Przedmieście**.

Do Braci Polaków w Ameryce!

Parę lat przebywałem w **Ameryce**, gdzieśmy jako **Polacy** starali się jak mogli o polepszenie państwa **polskiego**. W tej myśli składaliśmy miliony **dolarów** na **Wydział Narodowy** i na **złota listę**. **Wrócić** z **Ameryki** do **Polski** i nie mogę jakoś nigdzie zobaczyć tej naszej pomocy, słyszę tylko ciągle pod naszym adresem — to jest **Polaków** co wrócili z **Ameryki** — różne **przewziski** i **spotyka** nas **wytykanie palcami**, **ześmy** **zepsuaci** przez **kościół** **niezależne** i t. p. Z „**Przyjaciela Ludu**” dowiaduję się, że **wielka** **liczba** **Polaków** z **Ameryki** ma zamiar **wracać** do **ojczystego kraju**, **stoli** **wstrzymują** się z **obawy** przed **rabusiami** i **morderstwem**. **Szanowni** **bracia**, **rodacy**, **nie** **bójcie** się, i **mnie** **też** **tak** **straszono**, **a** **nic** **mi** **się** **przecie** **nie** **stało**. **Nabierzcie** **tylko** **energii** **otuchy** i **nie** **dajcie** **się** **nikomu** **ocyniać**, **wracajcie** **do** **Polski**, **gdzie** **można** **nabyć** **grunta**, **rtliny** **parowe**, **kamienice**, **tartaki** i t. p. **na** **dość** **dobrych** **warunkach** i **niezłe** **życie** **można** **sobie** **urządzić**. **Na** **gadanie** **różnych** **strachajtów** **nie** **należy** **zwracać** **zbytnej** **uwagi**.
S. Niedźwiedź.

Inżynier WIKTOR SKOŁYSZEWSKI

kancelarya **Kraków**, **św. Jana** **I. 14** **I. p.**

mieszkanie **Jana Kochanowskiego** **I. 10**, **II. p.** **tel.** **2208**,

wykonuje roboty w zakresie **miernictwa** **wchodzące** **jak** **parcelacje** **i** **komisacje**, **działy** **spadkowe** **gruntów**, **odgraniczenia** **i** **t. p.** **325** **3-4**

Ziemia, Witos i arc. Theodorowicz.

„Dro Kierownika obalono. Obalono nie argumentami, lecz przez zwykłe głosowanie w Sejmie”.

„...chwyciono się sprawy Dojtid, a więc sprawy, nie z reformą rolną, wspólnej (?) nie mającej”...

„Osingnać musimy zadośćuczynienie za zniewagę (?) prawa i ludzi.”

Wincenty Witos „Walka o prawo i o ziemię”, Włocławek, Poznań 23 kwietnia 1922.

„Szlachetstwo wieje tu z każdego słowa.

Jeśli zaś Wincenty Witos chce mieć argumenty, oraz jeśli Wincenty Witos chce poznać ludzi, to spowiedź się klasę ludu pracującego we „własce o prawa i ziemię”, to mu je najmiejszym podajemy i wskazujemy.

Pierwszym punktem przegranej ludu we walce o prawo i ziemię było **udalenie sądu śledczego Piotrowskiego** przez wstępczość, do obalenia zaś tego sądu w znacznym stopniu przyczynił się **arc. Wincenty Witos** i jego przeznacna kampania polityczna: **Przedkowskiego i spółka**, pozostający wówczas w politycznym sojuszu z **uniękami i księżkami**.

Drugim punktem przegranej było powstanie **repu. „Narodowego” Paderewskiego**, któryto rząd Paderewskiego on **Witos Wincenty** popierał gorąco wraz z **Piastem** i swolmi towarzyszymi partijnymi.

Trzecim punktem była **obrzyzania wyznania obywateli katolickich**, czyli tak zwanego **bloku „Narodowego”** przy wyborach do Konstytuancy, zgnębianie **zasiadaczów ludowych**, **Wincenty Witos** zwabił wówczas **zaturcie obywateli ludowych**, zostając przy wyborach w **sojuszu politycznym z uniękami i księżkami**, przez co zyskiwał **ponieważ w agitacji politycznej za piastowski listami**. **Dowód lista wyborcza Nr. 1 w Krakowie**: na niej **piastowy hr. Fr. Borcia**, **piastowiec**, **strugi Stanisław Grabki**, **jedem z najzacieklejszych wędzów endecji**, **trzeci Jan Kasty** **Theodorowicz**, **miejski konserwatywa i multimilioner**, **czwarty redaktor „Kurjera Krakowskiego”**, **piąty redaktor księzkiego „Głosu Narodu”** i t. d. **Podobnych przykładów możemy podać więcej**.

To było na początku i to było wstępem do ugraniczenia się władzy **księzo-pańskich obozów politycznych**. Potem po kolei ustanawiano zarządzenia w sprawie postępowania doradczego, **stanów wyjątkowych**, **chłosty cielesnej (bierni)** i t. p., a **piastowcy szli ręką w rękę z reakcją**, pomagając dzielnie do **umacniania władzy politycy**, o ile chodziło o **oparcie interesów obszarńców, Kiera i burżuazy**. To było w czasie rządów **tak Paderewskiego jak Skulskiego**, które **Witos i piastowcy** **gorliwie popierali**. Nareszcie na tyle **skropowano lud pracujący chłopca i robotnika**, iż **przesiano się go lekca a zaczęli lekceważyć**. **Stąd poszła i lekceważenie praw ludowych**.

A teraz **rolna reforma**.

Następujące są punkty, które **musiały być w całości uszanowane**, skoro **reforma rolna miała być dokonana**, a **nie tylko odbierana**:

1) **przeznaczenie do parcelacji jak największej ilości gruntów;**

2) **szybkie wykonanie jej bez obciążania skarbca państwa;**

3) **danie ziemi na wypłatę po niskiej cenie;**

4) **ustanowienie kredytu dogodnego na zagospodarowanie się;**

5) **zakaz parcelacji parcelacji.**

Te pięć punktów to **głowa, serce, ręce, nogi i talony reformy rolnej**. **Piastowcy i Witos Wincenty** **wielce dopomogli wstępczości do zderzenia tych zasad i sami je brutalnie i bez względu na zderzenia, przez co reforma rolna została ubita i pogrzebana.**

Dowody:

Lewica P. S. L. w imię tych zasad postawiła w Sejmie w czasie uchwały nad reformą rolną następujące wnioski:

1) **by obszarńcom zostawic co najmniej 30 ewentualnie 40 morgów ziemi w jednej ręce.**

Piastowcy jak jeden mąż głosowali przeciw temu wnioskowi, **głosowali przeciw i Witos Wincenty**, **komentując piastowcy**, **domagając się pozostawienia dziedzictwom po 300 morgów ziemi.**

Trzeci wniosek Lewicy był, żeby wyłączyć dobra obszarńców i marciwej ręki bez odškodności.

Piastowcy głosowali przeciw temu wnioskowi, **głosowali też wódz piastowski Wincenty Witos**, **domagając się, by państwo płaciło dziedzicom za wyłączone majątki**. **Wyłączenie bez odškodności wada piastowcy uważali za czynienie „niesprawiedliwości”.**

Trzeci wniosek Lewicy P. S. L. był, żeby dobra marciwej ręki wyłączone były bez odškodności i bez porozumienia się z Rządem.

Piastowcy głosowali przeciw temu wnioskowi, **domagając się wzięcia porozumienia z Rządem**. **Ponieważ tego porozumienia dotychczas nie dokonano**, **więc lud marciwej ręki nie rozważano nawet parcelować.**

Lewica domagała się dania ziemi na wypłatę bezrobotnym i niezdolnym do pracy, sierotom, wdowcom, wdowcom i sierotom wojennym, **piastowcy unieważnili to w imię zasady: „nie dotykać nich”** — **czytaj „Prawo” Nr. 4 ze stycznia 1922 „O wykonaniu reformy rolnej.”**

Lewica była zadowolona, by spłaty za ziemię były do skarbca państwa i na tym podkładzie materialnym, żeby zorganizowano państwowy Bank Ziemski kredytowy dla osadników z reformy rolnej, celem ułatwienia tymże zagospodarowanie się — piastowcy poszli przeciw temu. **To im wszystko paszło „holszowizmem”**. **Lewica domagała się wyłączenia obszarńców i marciwej ręki bez odškodności**, **piastowcy poczuli to również za „holszowizmem”** **przez cały czas broniąc zasady unieważnienia jak najpowszechniejszego przeprowadzenia sprawy.**

Nareszcie Lewica P. S. L. domagała się katolicyzmu **zakazu parcelacji parcelacji**, **gdzież to zabijało sprawę reformy**, **piastowcy tę żółką parcelację uświęcili i uprawiali**, **naładując koncesyję na parcelację**.

formy rolnej, gdy cię boli tryumf wstecznicstwa nad ludem, to musisz:

1) z całej siły forsować rozwiązanie Sejmu i rozpisanie nowych wyborów;

2) zgrachotać zakusy reakcyi celem zaprowadzenia ustawy o gminach zbiorowych, o paszportach wewnętrznych i ustawy wyjątkowe;

3) w szpępy stargać koncesye na prywatną parcelację;

4) raz na zawsze zerwać z endecją i klerykałami.

Czytaliśmy bowiem czarno na białem, że 11-go grudnia 1919 roku zawartym został układ w sprawie reformy rolnej przez piastowców i endecko-klerykałów Skulskiego, Dubanowicza i ormiańskiego arcybiskupa Theodorowicza. Pisali o tem ci, co układ ten zawierali ze strony klerioendeków.

Do dziś jednak piastowcy i Witos starają się nowe wybory jaknajdalej odsunąć, piastowcy i Witos wypierają ustawę o gminach zbiorowych i t. p., piastowcy wiernopoddające telegramy do Rzymu, sylają, piastowcy nadawali koncesye na prywatną parcelację, piastowcy sami z tych koncesyi korzyścili.

Dopóki jest ta podwójna gra piastowców — tak musimy krzyk piastowców „Na bój!” traktować jako obłudę, jako chwilowy wybuch gniewu z powodu utraty złotu.

Zdaje mi się przytem, że teraz właśnie ten „konik polityczny” kopnął Witosą i piastowców i to dobrze; stąd gniew. My jednak bracia chłopcy i robotnicy tem mocniej winni wyteżyć siły, by lud zwyciężył we walce o prawo i ziemię, co musi nastąpić tak, jak dzień następuje po nocu. Świt już widać.

Józef Sanojca.

SEJM.

Precz z gminami zbiorowemi!

Sprawozdanie komisji administracyjnej z ustawą gminną i ordynacją wyborczą dla gmin, na dużym formacie papieru wydrukowane, zawiera 54 stronicę. Jestto zatem duża książka. Ustawa o gminie wiejskiej ma 126 paragrafów, a ordynacja wyborcza dla rady gminnej ma 106 paragrafów, razem przeto jest paragrafów 232. Na jednorazowe dokładne przeczytanie i rozważenie tak dużego zeszytu trzeba więcej czasu, a zaś, żeby sobie zapamiętać, zestawić odsyłacze i przeprowadzić na przykładach potrzebne obliczenia, na to sumienny człowiek potrzebuje naprawdę dłuższego czasu.

Mimo to zaraz na pierwszym posiedzeniu Sejmu po świętach, 25 kwietnia br. postawiono ustawę gminną na porządek obrad. Tak spieszo było zwolennikom gmin zbiorowych, aby lud nie skoczył i postawił wobec dokonanego faktu.

W rozprawie ogólnej, która zajęła całe posiedzenie, wystąpili za gminami zbiorowemi posłowie: Bojanowski, jako sprawozdawca komisji (endek), Erdman w imieniu piastowców, ks. Sobolewski (skulszczyk), Suligowski (chrześcijański demokrat), Waleron (Wyzwolenie) i Herte

(NPR). Przeciw gminom zbiorowym przemówił krótko p. Matakiewicz (kat. lud.), a poseł dr Putek wypowiedział znakomitą dwugodzinną mowę z dowodami, że gmina zbiorowa jest wielokrotnie kosztowniejsza i dla ludności niewygodna, niż gmina jednowioskowa. Na zakończenie postawił dr Putek wniosek, aby całą ustawę o gminach zbiorowych odrzucić, oraz żeby wypracowanie nowej ustawy gminnej pozostawić następnemu Sejmowi. Obydwa te wnioski upadły, głosował za nimi tylko klub Lewicy P. S. L. i klub p. Matakiewicza, a z piastowców tylko jeden jedyny p. Toczek. — Klub P. P. S. (socjaliści) głosował także przeciwko naszym wnioskom, a w dyskusyi wcale nawet głosu nie zabierał.

We czwartek 27 kwietnia przystąpiono do rozprawy szczegółowej, czyli do uchwalania pojedynczych paragrafów. Przy § 1 przemówił najpierw p. Stapiński, a następnie dr Putek, stawiając znowu wniosek o odrzucenie całej ustawy, a na wypadek odrzucenia tego wniosku, postawił kilka poprawek. Do § 2 mówili pp. Sejb i dr Putek; do § 3 pp. Madej i dr Putek; do § 4 pp. Wójcik i dr Putek; do § 5 pp. Tomaszewski, dr Putek i Stapiński; do § 6 pp. Tomaszewski i dr Putek; do § 7 pp. Marchut i dr Putek. Tymowy naszych posłów zajęły całe posiedzenie prawie pięć godzin, aż do zamknięcia obrad. Piastowcy, a osobliwie posłowie Blyskosz i Nawrocki usiłowali wykrzyknikami przeszkadzać naszym posłom, ale bezskutecznie. Przekonali się wszyscy, że klub nasz, choć nieliczny, zdecydowany jest bronić ludu do ostatka. Posłowie nasi są przygotowani przemawiać i stawiać poprawki do każdego paragrafu, aby przeciw sprawie aż do rozwiązania Sejmu. Gazeciarscy wierzawscy obliczyli już, że gdyby tak były obrady, to ustawa gminna zajęłaby trzy miesiące czasu. Gazety codzienne, a między temi i „Świeży” przez piastowców zjednany krakowski „Kuryer Codzienny”, uderzyły na naszych posłów, że niby obstrukcyę.

Niech sobie piszą, co chcą, a my brońmy się aż do skutku. Przemowy naszych posłów dostawnie podamy razem w osobnej książce, po zakończeniu walki.

Konwent seniorów na posiedzeniu 28 kwietnia br. przychylił się do wniosku p. Stapińskiego, aby na pierwsze miejsce obrad sejmowych postawić ustawę wyborczą dla nowych wyborów do Sejmu i senatu, a wszystkie inne sprawy aby odłożyć na czas późniejszy, a więc i ustawę gminną.

Posłowie Lewicy P. S. L. na ostatnich posiedzeniach wnieśli miłośtwo interpelacyj do ministrów o różne krzywdy i nadużycia. I tak poseł Wójcik interpelował ministra skarbu i robót publicznych w sprawie gruntów chłopskich, wywłaszczonych w Złoczynie pow. Podgórze pod kanał spławny w r. 1910, a chłopcy płacą podatki; poseł Krempa w sprawie Jana Krempe, siera-

placania emerytur, Anny Warzecha, Andrzejca Soczygła z Radomyśla W., M. Krępy z Borzków lip., w sprawie trafiki w Tarnobrzegu; p. Krempa i Madej o wydanie drzewa dla pogorzalców gm. Marki w Tarnobrzescu i Padwi w Mieleckim; dalej postowio Krempa i Marchut w spra-

wie przysiołka „Kochany“ w Tarnobrzescu; poseł Madej w sprawie zwrotu zrzuczonego gruntu wchodzącego w skład majątku pos. Matusza w sprawie niesprawiedliwego rozkładu podatku dochodowego na gospodarstwa chłopskie na obszarach dworskich i plebańskich.

Zgromadzenia i organizacja.

LEŻAJSK. Zjazd Ludowy. Dnia 32 kwietnia odbył się u nas wielki Zjazd ludowy w sali magistratu delegatów, przybyłych z pow.: biłgorajskie, lancuckiego, nizańskiego, przeworskiego, jarońskiego i rzeszowskiego. Obrady zajął przede wszystkim temat pow. Rady Chłopskiej Jan Sikora ze Żolyni i przewodniczył Zjazdowi, sekretarzem wiceprezes pow. Rady Chł. Bol. Koszacki z Leżajska. Po interpelacji w sprawie stosunku do Kościoła stronnictwa i „Przyjaciela Ludu“ ob. Nieca z Pysznicy pow. Nisko, naprzód głos zabral poseł Marchut z Nizańskiego, składając sprawozdanie z ostatnich wypadków politycznych w Sejmie, poczem redaktor Sanojca po dniu dokumentnej odpowiedzi na interpelację w sprawie Kościoła, zreferował położenie polityczne Polski i najbliższe zadania ruchu i stronnictwa ludowego. Przemówienie zostało zakończone rezolucjami: protestem przeciw ograniczaniu samostanowienia gminnego i gminom zbiorowym, przeciw ograniczaniu swobód obywatelskich przez paszporty wewnętrzne i ustawy wyjątkowe, przeciw dzikiej parcelacji. Żądamy natychmiastowego rozwiązania Sejmu i rozpisania nowych wyborów. Żądamy reformy rolnej przez wyłączenie obszarów dworskich i dóbr martwej ręki bez odszkodowania i danie ziemi na spłaty na rzecz skarbu państwa małorolnym, bezrolnym chłopom, inwalidom, żołnierzom, wdowom i sierotom wojennym. Żądamy rozdzielenia Kościoła od państwa. Składamy wotum zaufania posłom radykalnym Lewicy P. S. L., a wyrażamy oburzenie piastowcom i posłom piastowskim za pomaganie wstecznicwu w obaleniu praw ludowych i politykę gwałtów, hańbiących politykę ludową.

Cześć i hołd składamy Naczelnikowi Państwa. Buzyme okrzyki na cześć Piłsudskiego, a potem wybitnych posłów i działaczy Lewicy P. S. L.

Bol. Koszacki w dłuższym przemówieniu przedstawił historycznie opieszałość szlachty i magnatów, co Polskę do zguby doprowadziło. Fundamentem państwa musi być lud pracujący: chłop i robotnik; niech żyje rząd chłopsko-robotniczy!

W dalszej dyskusji przemawiali bardzo rzeczowo: Jakób Piórkowski z Siemaszy pow. Przeworsk, Józef Miazga z Węglisk, Fr. Pruc z Kisielowa pow. Jarosław, And. Cwikła z Kurydówka, Wł. Kuziara z Dąbrówki, Piotr Malinowski z Żurawiczek—Przeworsk, Wojciech Lipiński z Malinisk (wierszami), Jan Prystupa z powiatu biłgorajskiego.

Antoni Bomba z Budziwoja pow. Rzeszów, był poseł do parlamentu oraz Jan Tepper ze Strazowa skreślili pięknie historię walki o ludowe prawa przed powstaniem Niepodległej Polski i o pracach i prześladowaniach w czasie wojny; (sam poseł Bomba siedział w czasie wojny w austriackim więzieniu za to, że był wrogiem Austrii).

Nareszcie uzupełniono skład Rady Okręgowej. Prezesem został obrany Jan Sikora ze Żolyni, wiceprezesem Bol. Koszacki, Jan Tepper i Jakób Piórkowski, sekretarzem — dawny sekretarz okręgowy z Jarosławia. Przeprowadzono też zmiany w składzie Pow. Rady Chłopskiej. W miejsce Sikory prezesem Pow. Rady Chłopskiej został Bol. Koszacki.

Obrady zakończono odśpiewaniem pieśni ludowych.

Bolesław Koszacki.

Jan Sikora.

LIPNICA GÓRNA, pow. Jasto. Odbył się u nas wiec sprawozdawczy posła Madeja 17 kwietnia pod gołem niebem, w którym udział wzięli chłopcy z Lipnicy Górnej, Lipnicy Dolnej, Bączali Górnej i Dolnej, Opacia, Dąbrówki, Wróblowej i Ujazdu. Zgromadzenie zajął i przewodniczył naczelnik gminy Piotr Mazur, a sekretarzem P. Ostrega. Po przemówieniu posła Madeja, zabierali głos Piotr Mazur, Michał Błaj, Michał Konieczny z Wróblowej i Piotr Ostrega. Uchwalono jednomyślnie protest przeciw gminom zbiorowym, paszportom wewnętrznym i podatkom od bydła. Domagamy się natychmiastowego rozwiązania Sejmu i rozpisania nowych wyborów. Wyrażamy klubowi Lewicy P. S. L. wotum zaufania, a piastowcom, głównie trudniącym się dorabianiem kosztem krzywdy ludzkiej i skarbu państwa oburzenie i wotum nieufności. Wybrano nadto Radę Chłopską, prezesem został obrany Filus Marcin, zast. przew. Wypadek Józef, sekretarzem Słowik Jan, Piotr Mazur skarbnikiem. Delegatem na Zjazd do Warszawy wybrano M. Filusa.

Przydyuni.

FACIMIECH, pow. Podgórze. Pod przewodnictwem naczelnika gminy ob. Badury odbył się u nas wiec, na którym przemawiali poseł Wójcik, red. Sanojca, ob. Tylek i inni w sprawach politycznych i o bołgach miejscowych, głównie żaląc się na niedość energicznie prowadzone obwałowanie Wisły. Uchwalono protest przeciw gminom zbiorowym i paskoparcelacji, wotum zaufania Lewicy, a piastowcom i wstecznicwu oburzenie.

Obceny.

Życie gminne.

WYSOKA, pow. Wadowice. Piastowcy i cygaństwo. Przewodniczący kółka rolniczego Tomasz Filka zwołał członków kółka na 17 kwietnia br. z powodu konkurencji na rzecz kościółta. Jak my się zeszli, to on zamiast mówić do rzeczy, zaczął raz-em z drugim takim samym piastowcem Janem Matusiakiem znawieć ludzi, aby mu podpisać rezolucję, żeby reforma rolna przeszła, bo Stapiński i Putek połączyli się z kłosem i endekami i chcą reformę rolną porównać. Czytali jakieś kartki od nauczyciela z Wadowic Romana, co też tak, jak i oni, tu i ówdzie potajemnie myśkuje za piastowcami, ale we Wysokiej niema takich, żeby mu wierzyli, może się wszystkiego trzech takich znaleźć, a reszta woła: fora z Romanami do szkoły nauki pilnować, bo takich agitatorów, to się dobrze zna. Na to czytanie i bajdy Filka i Matusiaka wystąpił naczelnik gminy Jan Korzeniowski i sprawował ich kłamstwa, że właśnie Stapiński i Putek od samego początku reformę popierali, a piastowcy ją utracali. Tak zaś Matusiak zaczął czytać z Piasta, ale że tego nikt nie słuchał dął czytaniu spokój, a przewodniczący Rady Chopskiej odzwalał się do zgromadzonej, aby im nie nie podpisywali, bo to wszystko kłamstwo. Zapowiedział, że zaprosi na wiec Dra Putka, to on sprawę najlepiej wyjaśni. Lewica to nasi obrońcy, a piastowcy swoją gszefeciarską polityką nam już dość się dali we znaki. Wszysey zgromadzeni się oburzyli i na to się zgodzili, że z piastowcami precz! Na przeszło sto chłopów, ledwie pare podpóśwdostali. Chłopysię niedadzą bałamucić, bo już przejrżeli na oczy, czem kto pachnie. Przesyłam pozdrowienie czytelnikom Przyjaciela Ludu i zachęte, by się organizowali pod sztandarem P. S. L. Lewicy.

Józef Surzyn

przew. Gminnej Rady Chłop. P.S.L.

Z JASIELSKIEGO. Przegrana księdza i Madejczyka. W dniu 22 kwietnia br. odbyły się wybory do Komitetu parafialnego w Bizyskach. Ks. Jan Holowiński, proboszcz, kilka tygodni przez wyborami agitował po parafii na różne sposoby. Straszyl ludzi, że wyjedzie, jeżeli do Komitetu par. wejdzie poseł Madej i jemu podobni. Oprócz tego puścił się na agitację Madejczyk z Wróblowej i kilku piastowców i ci od godziny 7 rano robili, co mogli, za jego listą. O godzinie 9 rano na sali pełno było wyborców, więc poseł Madej przemówił kilka słów do ludzi, zaś naczelnik gminy Brzysk przeczytał ustowę wyborczą, poczem na wniosek Jana Krajewskiego wybrano do komisji przez aklamacyę posła Madeja, naczelnika gminy Brzysk i Jana Pacana z Błażkowskiej. Jan Pacana, jako najstarszy wiekim, objął przewodnictwo komisji i zaczęli głosować na posła Madeja, Józefa Gajdę z Brzysk i Franciszka Reczka z Błażkowej. Sześć gmin wygłosowało, a żaden głos nie poszedł na inną listę, więc zostali wybrani do Komitetu wyżej

wymierzeni obywatele. Nie pomogły ani zakłamania proboszcza, ani popijania piastowców”

Piastowiec Madejczyk nie dał głosować wyborcom ze swej gminy i oświadczył, że będzie protestował przeciw dokonany wyborom. Przewodniczący Komisji dał Madejczykowi cięty odprawę, a wyborcy krzyknęli: „precz z Madejczykiem!” następnie wyborcy poprosili posła Madeja, by w najkrótszym czasie zwołał wiec publiczny w sprawie niszczenia majątku parafialnego przez ks. proboszcza Jana Holowińskiego.

Wybory.

ZYGODOWICE, p. Wadowice. Obchód Racławicki. Dnia 23 kwietnia odbył się w tutejszej szkole uroczysty obchód rocznicy bitwy pod Racławicami. Na całość złożyło się: słowo wstępne o Kościuszcze, bardzo pięknie wygłoszone przez jednego z amatorów, objaśnienie treści przedstawienia przez kierowniczkę tej szkoły i chór, oraz dwie sztuki: dramat: „W katedrze” i sztuka ludowa „Zrękowiny u Druzgaly”. Młodzi amatorowie grali jak artyści, ku ogólnemu udowoleniu licznie zebranej publiczności. Prawdziwe uznanie należy się nauczycielkom tutejszej szkoły pp. Tarkowskiej i Gruszeckiej, która nie szczędziły czasu i pracy, aby obchód tej rocznicy stał się naprawdę uroczystym i podniosłym. Spodziewamy się, że młodzież nasza, chce to nieraz jeszcze podda się kierownictwu i wskazówkom obydwu szczerze nam życzliwych pauczytellek dla organizowania podobnych pięknych ludowych uroczystości. **Jeden z obcnych.**

Wiadomości polityczne

POLSKA.

KONFERENCJA GÓRNOŚLĄSKA w Genewie doszła do końca i porozumienie nastąpiło na polne co do wszystkich spraw będących przedmiotem umowy górnośląskiej polsko-niemieckiej. Dzięki też temu już w najbliższych dniach rozpocznie się przejmowanie przyznanej Polsce przez władze polskie i części przyznanej Niemcom przez władze niemieckie. W Genewie doszło do wymiany not między Skirmuntem a Cziczerinem, który swoją notą starał się zakłócić stosunek Polski do innych państw kościary. Sprawa ta została wyjaśniona.

ZAGRANICA.

MONGOLIA północna ogłosiła swoją niepodległość i zawarła z rosyjskim rządem sławetne przymierze wojskowe.

JAPONIA i republika i Dalekiego Wschodu zerwały rokowania. Delegat japoński oświadczył, że wojska japońskie pozostaną na obca dzonych stanowiskach, tylko dalej posunąć się nie będą.

POSŁOWIE angielski i japoński wyjeżdżają z Warszawy na urlop.

W IRLANDYI postanowiono 24 godzinny manifestacyjny strejk przeciw zerwaniu rokowań pokojowych.

W GRUZYI wybuchły zaburzenia.

W ARGENTYNI został wybrany prezydentem państwa kandydat stronnictwa radykalnego Marceli Alvear, obecny ambasador argentyński w Paryżu.

NA UKRAINIE w Charkowie ogłoszono amnestję i wezwano emigrantów do powrotu do kraju. Z pod amnestyi wyjęci są: Pettura, Machno, Wrangel, Sawinkow i Skoropadzki.

KONFERENCYA W GENUI bezsprzecznie dwie rzeczy już przyniosła: sojusz niemiecko-rosyjski i niegodę między Francją i Anglią tak wielką, iż groziło rozbitiem się koalicji przez usunięcie się Anglii. Włochy zwyczajnie stały po stronie Anglii.

Ze strony Francji był delegat Barthou, a za nim premier Poincare w Paryżu, ze strony Anglii Lloyd George. Naprzód tedy Francya zagroziła, że sama jest zdolna poczynić odpowiednie kroki celem uszanowania traktatu wersalskiego. Na to Lloyd George wielce się rozeźlił i zagroził wystąpieniem Anglii z koalicji. Potem Lloyd George zaproponował zawarcie 10-letniego rozejmu. Ostatecznie zwołano Najwyższą Radę do Genui, celem naradzenia się nad stosunkiem do Niemiec. Konferencya w Genui zdawało się że jest rozbita, niby do tego nie doszło, ale w każdym razie konferencya miała być dwa miesiące, a skończyć się ma już jak mówią z początkiem maja. Za to były szumane uroczystości: przyjazd króla oraz celebrowanie (sławienie) Niemców kazaniem przez arcybiskupa włoskiego w kościele w Genui.

Z AMERYKI.

CHICAGO. Czytając stale „Przyjaciela Ludu“ widuję różne wzmianki o różnych miejscach, a o Woli Przemyskiej, z powiatu brzeskiego, nie ma ani słyhu. Jest to wieś duża! Czyżby ludzie tam zasnęli snem sprawiedliwych? — Czyż się może tam tak dobrze dzieje i powodzi, że nie potrzebują u siebie radykalnej chłopskiej organizacyi? Czy też może chcą, aby nadal ciemnota i upodlenie chłopca świeciło swoje tryumfy? Nie można przecież tego uspienia zrozumić, ani wytłomaczyć. Przecież winni tam zmaleć się ludzie, którzyby chcieli pracować nietylko dla siebie, ale i dla dobra ogółu. — Zbudźcie się Bracia Chłopi! Zorganizujcie Radę Chłopską, założcie bibliotekę i zacznijcie pracować i uświadamiać siebie i innych. Zrzućcie rąz to jarzmo, które was dusi od wieków i zaczniście myśleć nad tem, że przecież jesteście obecnie wolnymi obywatelami wojnej Polski i dla tej także Polski i dla przyszłych pokoleń pracować powinniście. Nie pozostawajcie w tyle za innymi. Wy tam powinniście świecić przykładem. A zatem zabierzcie się do pracy ohocho i żwawo, bo pracować nad odrodzeniem się chłopca polskiego musicie i powinniście. Polska składa się z większości chłopskiej, zatem uczcie się i przysposabiajcie do rządów w tej Polsce. Pamiętajcie, że Polska to głównie wy. A chcąc rządzić trzeba posiadać wiedzę i oświatę. Zbudźcie się więc z letargu i pomnijcie, że wolnymi jesteście i że sami o siebie i o drugich dbać musicie i pomnijcie na przyszłe wasze pokolenia. Cześć!

Jan Babilo, z Woli Przemyskiej.

DICKSON CITY, PA. Obchód Kościuszkowski. Dnia 26 lutego br. urządziliśmy obchód Kościuszkowski w rocznicę urodzin Naczelnika. W obchodzie wzięło udział około 600 robotników górników, którzy przybyli, by uczcić szlachetnego wodza i przyjaciela ludu biednego. Mówcy nawigując swe przemówienia do czasów, kiedy to

Naczelnik przywdział sukmanę i walczył o prawa dla Polski i ludu uciemiężonego, wskazywali na podobne walki, jakie dziś uczciwi ludowcy staczają ze wstecznictwem, ażeby wywalczyć sprawiedliwe prawa i znośne warunki bytu dla ludu polskiego. Na wezwanie podpisanego obecnego złożyli 40 dolarów z intencją, ażeby ta suma była podzielona pomiędzy dwa stronnictwa ludowe w Polsce, tj. Wyzwolenie i P. S. L. Le więc, na którego czele stoi poseł Stapiński.

Pieniądzo te przeznaczamy na walkę wyborczą. Złożylibyśmy więcej, ale obecnie jest tu zastój w przemyśle; ludzie nie mają pracy, a więc i nieodstępna w takich warunkach bieda tu i ówdzie się zakrada.

Składając chociaż ten drobny datek na sprawę ludową, mamy nadzieję, że za naszym przykładem pojdą nasi bracia ludowcy w Polsce i złożą odpowiedni fundusz wyborczy, od którego we wielkiej mierze jest zależne zwycięstwo sprawy ludowej.

Ludowcy.

Czek na 20 dolarów otrzyaliśmy i kwitujemy z podziękowaniem.

Redakcyja.

PHILADELPHIA, PA. O Kościele narodowym. Proszę redakcyę o wydrukowanie tego listu. Drodzy Rodzice! List wasz z daty 30 stycznia 1922 r. otrzymałmśmy, który nas zastał przy dobrem zdrowiu i powodzeniu, czego i wam szczerze życzymy. Drodzy redacy, tu w tym liście będę starał się obja-

SZKŁO okienne
hurtownie i częściowo
dostarcza

Selig UNGER
Kraków, ul. Powiśle 12.

(róg ul. Podzamcze).

316 1-4

dać wam to, o co się w swym ostatnim liście zapytajecie. Otóż pytacie się, czy ja co wiem o tej niebezpiecznej się wierze, której księża rzymscy nazwali „zależną”. Przewodniczą zarwa jaką tą wiarą czyli Kościół nowy nasz, to jest Kościół Kościół Narodowy, który stanął pod Rzym, przeszło też ten Kościół nasz nazwę „zależną”, a księża rzymscy przebrnęli z niezależnego na „zależny”. Ja znam bardzo dobrze tę wiarę, znam dobrze samego biskupa niezależnego, który się nazywa Franciszek Hodor. Prawie już codziennie przechodząc do pracy rozmawiam z księstwem narodowym, czyli niezależnym. W kościele narodowym byłam też parę razy.

Księża narodowi tak samo modlą się do Boga jak księża rzymscy, tylko z tą zmianą, że modlą się w polskim języku, a nie w łacińskim, bo co prawda, to myślę, tak być nawet powinno, przecież dla czego ma Polaków Bóg nie miałby w polskim języku wysłuchać. Bóg jest przecie, jak ogół kleru mówi, stwórcą Polaków, to dlaczegożby nie miał wysłuchać naszej modlitwy po polsku. My zaś przez waznie nie rozumiemy języka łacińskiego i dlatego miłem jest nam nabożeństwo w polskim języku.

Kościół Narodowy stosuje się do przykazań Chrystusa, księża narodowi okazują miłosierdzie biednym, czego czego nie ma w rzymskich księżach, bo rzymski kler jest przyjacielom panów. Ja sądzę, że powinni panować i straszenia, czyli walność szlachty i powinni być rozdział kościoła od państwa.

Kochani Rodzice, jak smutnie widzieli, ten mój list jest dość obszerny i zawiera sprawy dotyczące się żyć ludzkiego. Dlatego też proszę, abyście go dokładnie przeczytali sobie, a także także go przeczytali swym sąsiadom i znajomym, a po przeczytaniu wiedzcie ten list w redakcji do zamkniętej koperty, naklejcie znaczek i wyślijcie takowy do Redakcji „Przyjaciela Ludu”. Można przynajmniej jest podzielić się moim zdaniem z szanownymi czytelnikami tak dobiegajacym, jakich jest „Przyjaciel Ludu”. Teraz ja Antonię proszę Wam kochani Rodzice 10 dolarów, które dostaniecie w znaczkach polskich, prawdopodobnie około 35 tysięcy marek, to chyba wam wystarczy na zapłacenie podatku.

Proszę Rodzice! Niedługo dostaniecie też cztery gazetki, z których dowiedziecie się dużo ważnych rzeczy, tylko czytajcie wszystko z uwagą. Także dojeżdżajcie czytać krawczy i znajomym, bo czym więcej ma świecie będziecie ludzi mądrych, tem lepiej będzie nam wszystkim żyć. Dostaniecie nasz czy otrzymujecie od nas gazetki. Konieczny nasz list i ślony Wam, drodzy Rodzice, niech się Wam dobrze posłodzi. Pozostajemy życząc: Józef i Antoni (swoje Kwiatkowscy).

Kurs pieniędzy.

Marka polska w Zurychu — 0.13, czyli znowu spadła o 1 punkt. Dolarzy płacono około 4000, franki franc. około 370, funty ang. około 17.000, marka niem. 14, korony czeskie 77, kor. weg. 5, lei rum. 24, liry 200 do 220 marek pol. Za milionówkę płacono na giełdzie warszawskiej (28 kwietnia) 1025 mk.

Stajmy do pracy — do czynu!

Już od dłuższego czasu czytamy „Przyjaciela Ludu” i coraz to bardziej zastanawiam się nad tem, iż z wazy takich strum obzara Polski podają różne wiadomości do tej gazetki, a z Mieczowskiego nieważ najmniejszej wiadomości dotąd nie było. Czyż się sobie nadaje pytanie, czy w Mieczowskim wszyscy trzymają się księżej koperty, lub też sprawy społeczne wcale ich nie interesują. Total ja jako żołnierz zdemobilizowany, odzywam się do Was bracia w Mieczowskim przeważnie chłopcy i robotnicy, abyście się już nareszcie zbudzili ze snu leniwego i zaczęli organizować w Rady Chłopskiej radykalnej Lewicy P. S. L., dążyć do odzyskania praw i dobrobytu. Kocham bracia pamiętajcie o tem, że obecnie toczy się walka nieprzejednana o prawdziwą wolność i swobodę dla nas, t. j. rzeszy chłopsko-robotniczej, a przecież tedy dziś przynajmniej do szeregu, abyście i wy stanęli z pierwszymi bojownikami ludowymi ramię przy ramieniu. Wytęście wszystkie siły do walki z wyzyskującą lud burżuazją i klerem rzymskim, bo już największy czas, abyśmy się wyzwolili a pod ich panowaniem. Wy b. żołnierze i księżdy zabierzcie się z energią do walki z kilką księgo-pańską. — Czytajcie i rozpowszechniajcie gazetę „Przyjaciel Ludu”, nie lekajcie się zniechęcających przez księży strasydełek, a wtemczas dopniemy do zamierzonych celu i zwyciężymy. Jednocie siły bożymy się do dzieła szczytnego postępu! R. w. m. przyjaciel

Włodzisław Kroczyński

Ziemia Kielecka, Trzemeszów.

Giełda zbożowa.

Lwów. (28 kwietnia). Pszarnica 17 tys. do 12.100 mk., żyto 12.500 do 12.800, jęczmień 13 tys. do 11.200, kukurudzian kraj. 11.500 do 12.000, ziemniaki jadalne 3700—3900, fasola biała 12.700—14.700, fasola kotłowa 12.000—12.500, groch polny 13.500—14.000, groch Wiktorya 12.900—13.600, bobik 8300—9000, wyka 9000—10.500, łubin 7800—9200, mączka 12.200 do 10.700. Wszystkie tedy droższe pozostały.

OKRUSZYNY.

W PARLANIE konsulem w Kijowie został mianowany w miejsce Gluchowskiego p. Zbigniew Mielko.

HERBERTOWI BOGWEROWI uchwaliła Rada ministrów w Warszawie przedłożyć Sejmowi polskiemu wniosek na wyrażenie uznania za akcję humanitarną w Pałacu.

URZĘDNIKOM tak państwowym jak i wojskowym uchwalił Sejm na miesiąc maj 60 procent pełnych poborów dodatku do pensji. Dla emerytów taki sam dodatek 10 tys. mk., względnie 5000 mk.

STREJTY ROLNY wybuchł w folwarkach miasta Warszawy.

KRAJOWY KURS STOLARSKI trzymiesięczny dla majstrów i kierowników warsztatów urzędni w Krakowie wydział samorządowy w toku

zudem przemysłowego. Informacje pod adresem: Muzeum przemysłowe, Smoleńsk 9.

ZBRODNIARZE wysadzili częściowo w powietrze most kolejowy pod Stryjem nad rzeką Lomnicą.

MANILLA, główne miasto Filipin, w połowie spłonęło, przyczem zginęła znaczna ilość ludzi.

257,332 MILIONÓW dosięgła 15 b. m. suma wydrukowanych banknotów w markach polskich nie dziw, że poprawa kursu idzie opornie.

LISTY WARTOŚCIOWE (listy z podaną wartością) mogą już iść z zagranicy narazie przez czesko-słowackie urzędy: Bogumin i Cieszyn czeski. Najwyższa wartość nie może przekraczać 1000 franków.

50 PROC. DYWIDENDY wypłaciło Pol. Tow. Handlowe w Krakowie. Gaz ziemny wypłacił 100 proc. dywidendy. Przed wojną dywidenda była zwyczajnie 3 proc. Mimo to kapitaliści narzekają.

† **STANISŁAW CIELUSZAK**, były strażnik kolejowy, sekretarz gminy Tomice, umarł w Wadowicach dnia 20 kwietnia b. r. Był on jednym z najstarszych działaczy ludowych. Podwaliny pod organizację Stronnictwa Ludowego kładł w powiecie grybowskiem, a po przeniesieniu się do Wadowic tu dał się poznać w pracy politycznej. Cześć Jego pamięci! **Sekretaryat**

OWIES wydaje znakomity plon dzięki prymitywnemu postępowaniu, które zdaje się być mało znane i dlatego też jest stosunkowo mało w użyciu. Mianowicie chodzi o moczenie owsa przed wysiewem, w rozczynnie preparatu Uspulun, dzięki czemu zabija się bakterie wywołujące choroby, potęgując równocześnie zdolność kiełkowania i wzrostu. Przy wysiewie po odkażeniu wyż wspomnianym środkiem okazuje się wzrost równomierny, bez luk, który wywiera duży wpływ na polepszenie zbioru i wydajność plonu.

STOLICA JAPONII Tokio padła ofiarą wielkiej katastrofy. Oto wybuchł wielki wulkan Asana Jama, odległy około 10 mil od miasta. — Dzięki temu nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi powodując nie tylko olbrzymie szkody, lecz nadto przynosząc śmierć okropną pod zawalonymi budynkami znacznej ilości mieszkańców.

Wielka katastrofa kolejowa w Ropczycach spowodowaną została dzięki mgłę, przez co pociąg ciężarowy przejechał sygnały i wpadł na mieszany pociąg rekrutów. Skutki tego straszne: ośmiu zabitych i większa ilość ciężko i ciężko rannych.

KONIECZKOWA. Ruch organizacyjny. 2 lutego br. odbyło się poufne zebranie w gminie Konieczkowa pow. Strzyżów w domu Wojciecha Stachury w celu zawiązania Rady chłopskiej PSL. Wojciech Stachura krótko omówił zadania Rady chłopskiej przy wyborach różnego rodzaju, a członkowie tejże Rady mają stać na straży organizacji ludowej, dopomagać do zdobycia tego, co dla ludu potrzebne a tę-

pieć i piętnować zło. Po tym referacie nastąpił wybrór przez aklamacyję. Wybrany został przewodniczącym Wojciech Stachura, sędziwy już tułowiec, zastępcą został Antoni Kozak, sekret. Kazimierz Siuciak, a Jan Łukasz skarbnikiem. Delegatami na zjazdu obrano Stanisława Kruszynę i Kazimierza Siuciaka, sekretarza. Na wniosek ob. Kruszyny polecono nowowybranemu Zarządowi, aby w najbliższym czasie zwołał liczniejsze zebranie. Na temże zebraniu omówiono sprawę gmin zbiorowym, czemu zebrani żywo zaprotesowali. Odrzucamy sta nowczo projekt gmin zbiorowych i projekt zaprowadzenia paszportów wewnętrznych. Uchwalono, aby z funduszu Rady chłopskiej zapnumerować pisma postępowe, n. p. „Przyjaciela Ludu”, a kierownik szkoły w każdą niedzielę pozwala się schodzić nam do czyteln i porównywać zło z dobrem. Na tem zgromadzenie zakończyło obrady z tem hasłem: Niech żyją ci, którym dobro ludu pracującego leży na sercu.

Kaz. Siuciak, sekretarz.

LIPNICA DOLNA, pow. Jasio. 23 kwietnia odbyło się u nas zebranie za zaproszeniami w domu Ludwika Banacha. Przewodniczył Jędrzej Zobawa, zastępcą Ludwik Banach, sekretarzem Piotr Ostrega. Sprawy polityczne i organizacyjne referował Piotr Ostrega, przemawiał także Feliks Żygłowicz. —

Uchwalono stanowczy protest przeciw projektowi gmin zbiorowych, przeciw paszportom wewnętrznym i przeciw opodatkowaniu bydła. Zgromadzeni żądają rozwiązania Sejmu i rozpisania nowych wyborów. Zgromadzeni wyrazili wotum nieufności klubowi piastowców, którzy obłudną i podstępą polityką doprowadzili lud małopolski i robotniczy do utraty wielu dóbr, a ułatwili wzbogacenie się swoim benjaminkom i różnym pastokpiastom. Zebrani wyrażają klubowi PSL Lewicy wotum zaufania za wytrwałą pracę w Sejmie w obronie Ludu, a zwłaszcza prezesowi Stapińskiemu i dr Putkowi. Cześć i hold Piłsudskiemu! Rada Chłopska objęła 50 członków. Przewodniczącym Rady chłopskiej wybrano Pawła Wnęka, zastępcą Ludwika Banacha, sekretarzem Feliksa Żygłowicza, skarbnikiem Danieła Siępietowskiego. Delegatem na kongres do Warszawy wybrano Feliksa Żygłowicza.

Piotr Ostrega, sekretarz.

Ks. KAROL LUBOMIRSKI znowu jedzie do Ameryki jako ambasador Polski w Stanach Zjednoczonych.

BY UNIKAĆ występujących w miarę ocieplania się zgorzeł złoża, należy już na wiosnę przeprowadzić odkażanie (bajcowanie) nasienia przy należytem uprawieniu ziemi i odczyszczeniu ziarna przed siewem do wysiewu. Używany dotychczas w tym celu wtryol między należy porzucić, ponieważ takowy prawie zawsze powoduje osłabienie sił kiełkowania. Godną polecenia jest bajca nasienna **USPULUN**, jak to jest widocznem z licznych wyników prób umieszczonych w fachowych pismach rolniczych. Bajca ta nie tylko zupełnie usuwa szkodzi na ziarnie powodujące rozmaite choroby, jakoto, zgorzel pszenicy, plamistość jęczmienia, zgorzel owsa, zgorzel korzeni buraków i t. d., lecz także powoduje lepszą wydajność przez zwiększenie siły kiełkowania i wzrostu.

CHŁODY trwają nie tylko w Polsce i krajach alpejskich, ale nawet we Francji, wyrządzając szczególnie w ogrodowianach dość znaczne szkody.

KOŁO DYNABURGA wytęła rzeka Dźwina na 5 km szeroko, zalewając wieś. W samym Dynaburgu wyłowiono 130 trupów.

MORZE BALTYSKIE jeszcze wypełnione jest zwałami lodu pomiędzy Szwecją a Finlandyą i panują w tamtych stronach znaczne mrozy.

WSZECHPOLSKA MŁODZIEŻ odbyła Zjazd ogólny w Warszawie. Referowali: Muszałski z Warszawy, Szwedowski z Poznania, Stal ze Lwowa, Franczak z Lublina i Leszycki z Wilna. Ułożono wspólną deklarację ideową oraz wybrano zarząd (Radę na żelazną), w skład którego weszli: z Warszawy, jako prezes Rombeliński i 3 del.; z Poznania Łęcki (wiceprezes) i 2 del.; z Krakowa Blaszyński, Hruby; z Lublina Zdzisławski, Franczak; ze Lwowa Stahl (s. kr.) i Stronski. Zjazd zakończył bankiet w sali Resursy, na którym był obecny oczywiście między innymi poseł dr ks. Kazimierz Lutosiński. Fak widać, endecya się organizuje, a co robi młodzież ludowa? Tej młodzieży, synów chłopskich w Krakowie na Uniwersytecie było przed wojną około 90 procent. Samo urządzenie zabaw nie zbliży ideału Polski Ludowej, ani nie przygotowuje do politycznego życia kadrów młodych z uczących się chłopskich synów.

Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

Laboratorjum chem. farm. Apt. NOWAKIEN, Warszawa, Szpitalna 6

poleca:

- Granule Russeja, przeciw kaszlowi i katarom.
- Digestivo Russeja, pastylki przeciw zgadze i niedomaganiom żołądka.
- Senoi, proszek do zębów, desyntheticy. 348 1-0
- Klawot nowa odciski.
- Cremel wzmacnia cebulki włosów i uszuwa łupież.
- Cremel maść na porost włosów.
- Pigułki silotwórcze wzmacniają nerwy.
- Pigułki reformackie przeczyszczające.
- Dentalon, pasta do zębów, desyntheticy.
- Sudoryn uszuwa pot nóg i rąk.

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogueryach

Główne zastępstwo i skład

w aptece „Pod Gwiazdą“ K. WISZNIEWSKIEGO

Kraków, ul. Floryańska 15, Tel. nr. 31.

CENTRYFUGI oraz wszelkie przybory laboratoryjne i dokładnie A. Jędrzejewski Kraków, Karłowicza 39. 351 1-8

POLECANY WYROBY FARMACYJNO-CHIMICZNE

„AJA“

- „Aja“ Antyseptyczny puder dla dzieci
działa osuszające na skórę w nieznacznej Mkp. 30 —
- „Aja“ Mydło dla dzieci
w niedoścignionej jakości i o wysokiej zawartości
tłuszczu Mkp. 180 —
- „Aja“ Woda francuska
z mentolem do nacierania ciała przy bólach ner-
wowych Mkp. 240 —
- „Aja“ Pain Exorther
najlepszy środek przeciw reumatyzmowi Mkp. 320 —
- „Aja“ Złotyświaty Balsam Księżycy
przeciwnoskibiennym bólem żołądkowym Mkp. 340 —
- „Aja“ Maść domowa
leczy i goi wszelkie rany Mkp. 180 —
- „Ajadont“ Woda do ust
opracowana na ziołach leczniczych i czystym
alkoholu niezbędna dla dezynfekcji jamy ustnej
i zębów Mkp. 440 —
- „Ajadont“ Proszek do zębów 349 1-1
zawiera wesołą ilość męty i proszku z korzeni
aromatycznych, uszczelnia zębów ściągając
biało Mkp. 60 —

Apteka „Pod Gwiazdą“
K. WISZNIEWSKIEGO
ul. Floryańska 15, Kraków, tel. 31.

Dr. Lucyan GAWENDO w Mięciu
przeniósł się do własnego domu „Zacisze“
za Sądem Ordynuje od godziny 9—12 i od 3—6.
W wypadkach nagłych o każdej porze. 349 2-8

Baczność Rodacy z Ameryki!

Mam obecnie 100 egzemplarzy niemiarko od 1—2.000 mor-
gów, z obcych rąk, zaraz na sprzedaż. — Ziemia powanna
zabudowania miast. Żywy i martwy inwentarz nadoim.
płotny, do tego kilka kawiarni, restauracy, hoteli i t. d.
Spisano zgłoszenia przysyłajcie K. Smogorzewski Biuro
pośrednictwa i sprzedaży majątków w Ameryce,
Rynek 20. 374 7-12

DO ARGENTYNY I BRAZYLII
PRZEPRAWIA BEZPOŚREDNIA LINIA POCZTOWA
KRÓL. HOLENDERSKI LLOYD

w KRAKOWIE, UL. SZPITALNA L. 30, (hotel Poltora)

Sprzedaj biletów okrętowych. Wszelkie informacje bezpłatnie.

Adres tel. „REALLOYD“, Kraków.

345 1-1

Baczność Panowie Gospodarze!

W biurze moim zgłoszono do sprzedaży kilkadziesiąt gospodarstw poczynszy od największych do najmniejszych wraz z żywym i martwym inwentarzem, dalej większą ilość kamienic, restauracyi, hoteli, składów itd.

Pochodząc z Małopolski, gdzie jako urzędnik pracowałem blisko lat 30. osiadłszy obecnie na stałe w Ostrowie, gdzie założyłem biuro, staram się Rodaków mych ku ich zupełnemu zadowoleniu obsłużyć 217 1-1

Ostrzegam również Panów przed anonsami jakoby dwie gospodarki za tanie pieniądze tu nabyć można.

Na wszelkie zapytania służę odpowiedzią bezinteresownie

GALICYJSKIE BIURO POŚREDNICZE FRANCISZKA NOWAKA

Ostrów (Poznańskie) ul. Kolejowa L. 41.
naprzeciw koszar ułańskich.

KOSZULE

męskie robotnicze, wiejskie i świąteczne
dotęca hurtownie na warunkach bardzo
przystępnych.

„TRYUMF”

Fabryka koszul męskich
dziecinnych i chusteczek

w Pobitnem, p. Rzeszów.

WOZY GOSPODARSKIE

nowe do sprzedania 350 1-1
PODGÓRZE, Lwowska 35.

SWÓJ DO SWEGO!

WYROBY TKACKIE

poleca firma:

JÓZEF JÓRASZ

op. Korczyńska 319. obok Krośn/

MAŁOPOLSKA.

Próbki przesyła za nadaniem 100 Mk. w liście pol.

SWOJ DO SWEGO!

3094-8

„ETERNIT”

Prawdziwy słynny łupek asbesto-cementowy, patentu Ludwika Hatscheká, wyrabiany z najlepszego asbestu i cementu; najłżejsze pokrycie, jedyne uznane bezsprzecznie za istotnie ogniotrwałe.

Destawy tego bezkonkurencyjnego artykułu podejmuje się w ładunkach wagonowych w każdej ilości; i natychmiast jedynie:

TOW. MATERIAŁÓW
 :: BUDO WLAZY JH :: **„HYDRAULIKA”**
 W KRAKOWIE, UL. DUNAJEWSKIEGO 7.

321 3-4

Kamienice, wille, gospodarstwa

od 2 do 200 morgów, folwarki, dobra rycerskie do 20.000 morgów, fabryki i interesy przemysłowo-handlowe, młyny wodne, parowe i motorowe, cegielnie, tartaki, — torfarnie i browary zawsze w wielkim wyborze posiada na sprzedaż 272 7-15

FORTUNA, Toruń, Szeroka 32, Telefon 233. Generalny reprezentant na Małopolska: Jan Zychal, Krośno.

Majątki na Pomorzu!

Od 1. do 50. morgów z dobrymi zabudowaniami od pół do 8-miu milionów Marek.

50. do 500 mor. itd. do ceny wzwyż.

Ziemskie jak i miejskie w każdej ilości i każdego rodzaju i t. p. sprzedaje rzetelnie: 332 2-2

Biuro Komisowo-informacyjne

B. SZCZODROWSKI i-Ska

Grudziądz, Strzelecka L. 3.

Ostrzega się przed tajnymi agentami.

Szanowne Gospodynie!

Farbkę z „Orlem” do bielizny polecam Wam

Bo takowa nie pozostawia smug ani plam,

Farbka z „Orlem” jest najwydatniejszą

Wspaniałą w użyciu: przez to najtańszą!

Przez używanie Farbki z „Orlem”

Śnieg i srebro bielone się otrzymuje.

Niechaj dlatego każdy farbkę z „Orlem” kupuje.

Wszędzie nabyć ją możecie.

Spróbujcie, a z pewnością się nie zawiedziecie.

Farbka z „Orlem” nie tylko ślicznie farbuję

Lecz i płótno konserwuje

Przez to bieliznę się zasznuje. 337 2-12

Fabryka wyrobów chemicznych

„LUNA”

— w Jaśle. —

DACHÓWKI asbestowo-cementowa „ETERNIT”

patent LUDWIKA HATSCHKA, dostarcza ze składu po cenach ściśle fabrycznych, w dowolnych ilościach

343 1-3

„PEWNOŚĆ”

Dom komisowo-handlowy, Kraków, ul. Długa 43.

Zgubiono tymczasowe zaświadczenie demobilizacyjne na nazwisko Paweł Wojnar, ur. 1895 r., wystawione przez P.K.U. Tarnów. Łaskawy znalazca zechce je zwrócić pod adresem **Paweł Wojnar, Książki. now. Wąbrzeźno, Pomorze.**

344 1-1

Dobre i pożyteczne książki

nabyć można tanio w Administracji „Przyjaciela Ludu“ w Krakowie:

Kler pod pręgierzem Sejmu.

Doskonała mowa posła Dra Putka
Cena Mkp. 80.

Walka o wolność sumienia w Polsce.

Mowa posła Dra Putka na temat stosunków kościelnych. Cena Mkp. 80.

Musimy zwyciężyć!

Rozprawa Red. Sanoczy o reformie państw. Cena Mkp. 100.

Walka o ziemię

w Sejmie Ustawodawczym, czyli wnioski interpelacyjne i przemówienia posłów Polskiego Str. Lud. w Sejmie. Cena Mkp. 100.

Książki wysyłamy po otrzymaniu pieniędzy z dołączeniem 20 Mkp. na koszt opakowania wysyłki.

Kto zamówi wszystkie te książki razem otrzymuje posyłkę i opakowanie za darmo. Również na życzenie posyłamy te książki za zaliczką pocztową, t. j. że za książki płaci się na poczekaniu przy odbiorze książek.

W Ameryce książki te zamawiać można: „Przyjaciela Ludu“ 8305 Fleet Ave, Cleveland Ohio.

Zbliża się zima i długie wieczory. Każdy mądry gospodarz powinien te książki na czas ten zamówić sobie, by wiedzieć jak stosunki polityczne w Polsce się mają.

Baczność Rodacy!

Bardzo dobre kamery z rąk przeważnie niemieckich, wzorowe gospodarstwa z pięknymi bałkarami, komnaty inwentarza żywy i młoty, korzystnie i tanio do nabycia, ponieważ niemiecy gromadnie opuszczają Poznańskie. Polecamy przeto około cztery tysiące różnej wielkości majątków i gospodarstw, oraz w miastach piękne wille, domy, interesy handlowo-przemysłowe, fabryki, apteki, miławy, hotele, piekarnie, rzemieślnictwo, restauracje, cukiernie, kawiarnie, destylarnie, spedytorstwa, browary, fabryki maszyn, zakłady instalatorskie, cegielnie, zakłady fotograficzne i t. d.

Ostrzeżamy PT. Kapających przed fałszywymi agentami na stacjach kolejowych, którzy podszywają się pod naszą znaną firmę.

Sądownie zapisana firma: Biuro Komisowe

„VIKTORIA“

Wrzesnia (w Poznańskim) ul. Poznańska 14
Telefon Nr. 69.

Oddziały: Poznań, Toruń, Pleszew, Konin, (Kaliskie). 322 3-4

NOWE DROGI

piśmie tygodniowe oświatowe.
Kosztuje kwartalnie 140 Mkp.
Adres: tygodnik „Nowe Drogi“
Łódź ul. Nawrot 26.

DOM ROLNICZY

ZASTĘPSTWO PROSCIEJOWSKIEJ FABRYKI
MASZYN ROLNICZYCH
F. WICHTERLEGO

NOWY SACZ, ulica Hoffmannowej L. 1

poleca:

Kieraty krole jedno i dwukonne z i Wichterlego,
Mlocarnie kieratowe z wyrzeczonymi i nitami na kółkach przewozowych, slynne i l. 18 Wichterlego,

Mlocarnie ręczne LMK Wichterlego,
Przyelwmi uniwersalne,
Kompletne garnitury mlocarniane z pasami skrzyżnymi Wichterlego,

Młynki do czyszczenia zboża konjowa,
Saczkarole ręczne i kieratowa. 234 3-10

UWAGA: Cenników nie wysyłamy, zaraz zamówić i nadatkować, bo sanasy wyczerpane.

Jedyny najlepszy dom handlowy 347 1-4

IGNACY CYPRES

Kraków, ul. Szewska L. 13 P. L.

poleca niklowy system Roskopi 4000 Mk.
Budzik przedwojenny 4000 Mk. Skrzypce wojskowe 2000 Mk. i wyżej. Padki do wkrępiec Mk 3000, 4000. Harmonie wieńskie model jednorzędówka Mk 10000, dwurzędówka Mk 18000. Trąby akordeonowe Mk 2500, 3500. Dymnaczy do szkl. Mk. 2300, 3000, Brzytwy Mk 900, 1000, 1200. Maszynki do włosów Mk 2500, 3500. Maszynki do samogolenia Mk 3000, 4000. Pas do brzytwy 600 Mk. Kamień 400 Mk. Przy zamówieniu pełnowe zadatku, koszt za pobranem.

Cennik flustrowany za na desianiem 70 Mk przekazem
Kupuje srebr a. złoto i brylanty.

POLSKIE BIURO KOMISOWE

„RZETELNOŚĆ“

(właściciel STANISŁAW GORCZYCA)

BYDGOSZCZ, UL. DWORCOWA L. 91.

Ma do sprzedania za koncyatnych warunkach:

majętni gospodarstwa domy, miławy, tartaki, inwentarza i inne przedsiębiorstwa handlowo-przemysłowe.

279 7-12

WEDŁE POLECEŃ LEKARSKICH NAJIDEALNIEJSZYM ŚRODKIEM PRZECIW

ataków podagrycznym, ischias, reumatyzmowi
mięśni, stawów, nerwobólom, bólom krzyżów,
migrenie, kłóciu w bokach, porażeniom — jest

„SAPOMENTHOL” MATULI

Fabryka: EUG. MATULA Sp. z ogr. odp.
W KRAKOWIE.

Do nabycia tylko
w oryginalnych słoikach
we wszystkich aptekach
i skł. dach aptecznych.

Ządać wyraźnie
Sapomenthol Matuli.
Ostrzega się przed
naśladowcami.

144 20-20

Kraków **COSULICHLINE** Warszawa

ul. Radziwiłłowska 23. ul. Królewska I. 39.

Regularna, stała komunikacja do północnej i południowej AMERYKI.

DO NOWEGO JORKU
parowcami pospiesznymi i pocztowymi:

„Belvedere”	3. maja 1922
„Argentina”	10. czerwca 1922
„Presidente Wilson”	17. czerwca 1922

Cena III-ciej klasy z Warszawy dolarów 106 —
i połówne dolarów 8—

Parowce pospieszne i pocztowe do Ameryki południowej.
(Rio de Janeiro, Santos, Buenos Aires).

„Francesca” 19. maja 1922	„Sofia” 30. czerwca 1922
„Atlanta” 2. czerwca 1922	

Cena III-ciej klasy do Brazylii lub Argentyny dola-
rów 60— aż do odwołania.

Ceny rozumieją się ze wszystkimi kosztami, jakoteż pięciodniowym utrzymaniem w porcie.
Wszelkie informacje, prospektu szczegółowa, jakoteż ceny I-szej i II-giej klasy na żądanie.

153 5-0

Fabryka chemicznych przetworów

>CHEMIKAL<

Kraków-Zwierzyniec, Kościuszki 25

Telefon 77

wyrabia doborowej jakości artykuły

jak 4-4

Wazelinę do maszyn, Wosk adhezyjny „Chemikal”.

Wosk szawski, Wosk uszczelnny

Klej uniwersalny, Pasta do podłóg „Zocza”

Proszek do czyszczenia naczyń „Szaraś”

Terpentyna francuska, Wazelina apteczna.

Sklepom i Kółkom Rolniczym odpowiedni
rabat. Wysyła za zaliczką na prowincję.

Wszelkie maszyny rolnicze

oraz

na ozy sztuczne 242 11-0

hurtowni raz częściowo dostarcza:

Dom handlowo-rolniczy „GLEBA”
Generalna-reprezentacja fabryki maszyn rolniczych

Trzebinia Tow. Akc.

Kraków, ulica Długa 3.

SPÓŁKA CEGIELNIANA W HACZOWIE, pow. BRZDÓW,

przyjmuje zamówienia na bieżący sezon na cegłę maszynową, ręczną i wapno pierwszorzędnej jakości, dla odbudowujących się i przy większych ilościach znaczny opust i dogodne warunki kupna. 327 3-3

Zgłoszenia do Zarządu Cegielni.

500 gospodarstw

od 10-500 mórg i wyżej, w najlepszej kulturze, pszenna ziemia, murowane budynki, z całym żywym i martwym inwentarzem, ze zapasami oraz obsiewem, w Poznańskim i na Pomorzu, tanio do nabycia przez

Biuro komisowe J. Węclewski
Bydgoszcz, Sienkiewicza 20.

Kontrakty i intabulacje załatwia się zaraz na miejscu!
219 13-13

Bracia Chłopi! „Przyjaciel Ludu” to Wasza własna gazeta. Czytajcie go i rozszerzajcie!